

Teorema Reziduurilor

Tapalaga Ecaterina Simona

Iunie 2013

Rezumat

Aplicatii ale teoremei reziduurilor in calculul unor chestii interesante.
In prima parte avem introducere apoi exemple din x urmate de aplicatii
de tip y.

Cuprins

1	Teorema Reziduurilor	2
2	Puncte singulare izolate	3
3	Calcularea reziduului intr-un pol	3
4	Aplicatii ale teoriei reziduurilor la calculul unor integrale definite reale	4
5	Calcularea unei integrale pe un arc de curba simplu si rectificabil, dar nu inchis	9
6	Aplicatii la dezvoltari in serie	11

1 Teorema Reziduurilor

Teorema 1 (Teorema Reziduurilor). *Fie functia $f \in \mathcal{H}(G)$, unde $G \subset \mathbb{C}$ multime deschisa. Notam cu ρ multimea tuturor punctelor singulare izolate ale lui f . Fie $\tilde{G} := G \cup S$, iar γ un contur in G omotop cu zero in \tilde{G}*

$$\text{Atunci suma: } \sum_{z \in \tilde{G}} n(\gamma; z) \text{Rez}(f; z) \text{ este finita si}$$

$$\int_{\gamma} f(z) dz = 2\pi i \sum_{z \in \tilde{G}} n(\gamma; z) \text{Rez}(f; z)$$

Demonstrație. $\exists \varphi : [0; 1]^2 \mapsto G$ deformare continuua, $k = \varphi([0; 1]^2) \subset \tilde{G}$ compact.

Fie

$$r := \frac{1}{2} d(k, \mathbb{C} \setminus \tilde{G})$$

$$D := \bigcup_{z \in k} \mathcal{U}(z; r)$$

$$k \subset D \subset \overline{D} \subset \tilde{G}$$

γ omotop cu 0 in D

$$\overline{D} \cap \rho \text{ finita} \implies \exists \{b_1, \dots, b_k\} = \overline{D} \cap \rho$$

Fie $\Pi_k(z)$ partea principala a dezvoltarii lui f in b_k

Deci, functia $g := f - \sum_{k=1}^n \Pi_k$ olomorfa mai putin in b_k admite o prelungire olomorfa g_1 la D .

$$\int_{\gamma} g = \int_{\gamma} g_1 = 0$$

$$g = g_1|_{D=\{b_1, \dots, b_k\}}$$

$$\implies \int_{\gamma} f = \sum_{k=1}^n \int_{\gamma} \Pi_k$$

Calculam

$$\int_{\gamma} \Pi_k, \text{ unde } \Pi_k(z) = \sum_{m=1}^{\infty} \frac{a^{(k)} - m}{(z - b_k)^m}$$

Seria este uniform convergenta pe \forall parte compacta din $\mathbb{C} \setminus \{b_a\} \implies$ uniform convergenta pe $\{\gamma\} \implies$ putem integra termen cu termen si

$$\int_{\gamma} \frac{d}{z - b_k} m = 0, \forall m > 1$$

Functia $\frac{1}{(z - b_n)^m}$ admite primitiva si $\int_{\gamma} \frac{dz}{z - b_k} = 2\pi i \cdot n(\gamma; b_n) \cdot a_{-1}^{(k)}$ deci

$$\int_{\gamma} f = 2\pi i \sum_{k=1}^n n(\gamma; b_k) \text{Rez}(f; b_n)$$

Trebuie sa mai aratam ca $\forall z_0 \in \tilde{G} \setminus (D \cap \rho): n(\gamma; z_0) \cdot \text{Rez}(f; z_0) = 0$
 Intr-adevar, daca pentru $z_0 \in \tilde{G} \setminus (D \cap \rho)$ avem $\text{Rez}(f; z_0) \neq 0 \implies z_0 \in \rho$,
 deci $z_0 \notin D$ si

$$n(\gamma; z_0) = \frac{1}{2\pi i} \int_{\gamma} \frac{d\xi}{\xi - z_0} = 0$$

caci $h(\xi) = \frac{1}{\xi - z_0}$ olomorfa pe D si γ omotop cu zero

$$\implies \int_{\gamma} f = 2\pi i \sum_{z \in \tilde{G}} n(\gamma; z) \cdot \text{Rez}(f; z)$$

□

2 Puncte singulare izolate

Definitie 1. Fie $G \subset \mathbb{C}$ multime deschisa si $f \in \mathcal{H}(G)$. Punctul $z_0 \in \mathbb{C}$ se numeste punct singular izolat pentru functia f daca $z_0 \notin G$, dar $\exists p > 0$ a.i $\dot{U}(z_0; p) \subset G \implies f \in \mathcal{H}(\dot{U}(z_0; p))$

Observatie 1. De exemplu functiile $\frac{\sin(z)}{z}$, $\frac{1}{z}$, $e^{\frac{1}{z}}$ au singularitati izolate in $z = 0$

Observatie 2. Daca z_0 este un punct singular izolat pentru $f \in \mathcal{H}(G)$, iar $p > 0$ a.i $\dot{U}(z_0; p) \subset G$, atunci f admite o dezvoltare in serie Laurent de forma

$$f(z) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} a_k (z - z_0)^k, \quad z \in \dot{U}(z_0; p)$$

Coeficientul a_{-1} al termenului $(z - z_0)^{-1}$ se numeste reziduul functiei f in z_0 si se noteaza cu $a_{-1} = \text{Rez}(f; z_0)$

Definitie 2. Fie $G \subset \mathbb{C}$ multime deschisa, $f \in \mathcal{H}(G)$, iar z_0 punct singular izolat al functiei f . Spunem ca:

1. z_0 este punct eliminabil daca f se extinde olomorfla $\Omega \cup \{z_0\}$
2. z_0 este pol daca $\lim_{z \rightarrow z_0} f(z) = \infty$
3. z_0 este punct esential izolat daca \nexists limita a lui f in z_0
4. Un punct z este regular pentru f daca z este eliminabil pentru f sau f este derivabila in z

3 Calcularea reziduului intr-un pol

1. Daca z_0 este un pol de ordin k pentru f atunci

$$\text{Rez}(f; z_0) = \frac{1}{(k-1)!} \lim_{z \rightarrow z_0} [(z - z_0)^k f(z)]^{(k-1)}$$

2. In cazul unui punct singular esential reziduul se calculeaza cu ajutorul dezvoltarii in serie Laurent
3. Intr-un punct regular reziduul este 0

4 Aplicații ale teoriei reziduurilor la calculul unor integrale definite reale

Tipul 1 (1). Fie integrala $I = \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) \, dx$, unde $R(u, v)$ este o funcție rațională reală ce nu are poli pe cercul $u^2 + v^2 = 1$

$$\text{Atunci } \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) \, dx = 2\pi i \sum_{z \in \mathcal{U}(0;1)} \text{Rez}(f; z)$$

$$\text{unde } f(z) = \frac{1}{z} R\left(\frac{z - \frac{1}{z}}{2i}, \frac{z + \frac{1}{z}}{2}\right)$$

Demonstrație. Utilizând formulele lui Euler:

$$\cos x = \frac{e^{ix} + e^{-ix}}{2}, \quad \sin x = \frac{e^{ix} - e^{-ix}}{2i}, \quad x \in \mathbb{R}$$

și substituția $e^{ix} = z$, avem că

$$\begin{aligned} \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) \, dx &= \int_{\partial \mathcal{U}(0;1)} R\left(\frac{z - \frac{1}{z}}{2i}, \frac{z + \frac{1}{z}}{2}\right) \frac{dz}{iz} \implies \\ \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) \, dx &= -i \int_{\partial \mathcal{U}(0;1)} f(z) \, dz \xrightarrow{T.Rez} \\ &= \int_{\partial \mathcal{U}(0;1)} f(z) \, dz = 2\pi i \sum_{|z| < 1} \text{Rez}(f; z) \implies \\ \int_0^{2\pi} R(\sin x, \cos x) \, dx &= 2\pi \sum_{|z| < 1} \text{Rez}(f; z) \end{aligned}$$

□

Tipul 2. Fie R o funcție rațională reală, $R = P/Q$ unde P și Q polinoame de grad n , respectiv m , $Q(x) \neq 0 \quad \forall x \in \mathbb{R}$, $\lim_{z \rightarrow \infty} z f(z) = 0, (n \leq m - 2)$

Atunci

$$\int_{-\infty}^{\infty} R(x) \, dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z = 0} \text{Rez}(f; z)$$

Demonstrație. $\exists M, r_1 > 0$ a.i

$$\left| \frac{P(x)}{Q(x)} \right| \leq \frac{M}{|x|^2}, \quad |x| \geq r_1$$

$$\int_{r_1}^{\infty} \frac{1}{x^2} \, dx \text{ converge} \implies \int_{r_1}^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} \, dx \text{ converge}$$

Analog

$$\int_{-\infty}^{-r_1} \frac{P(x)}{Q(x)} \, dx \text{ converge}$$

$$\text{Dar } \frac{P}{Q} \text{ continuua pe } [-r_1, r_1] \implies \exists \int_{-r_1}^{r_1} \frac{P(x)}{Q(x)} dx$$

$$\int_{-\infty}^0 \frac{P(x)}{Q(x)} dx \text{ si } \int_0^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} dx \text{ converg } \implies \int_{-\infty}^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} dx \text{ converge}$$

Fie $r > 0$ suficient de mare astfel incat toti polii lui f din semiplanul superior sa fie continuti in Ω_r , unde $\Omega_r = \{z \in \mathbb{C}: |z| < r, \text{ Im } z > 0\}$.

Fie $\gamma_r(t) = re^{\pi i t}$, $t \in [0; 1]$, $\gamma = [-r; r] \cup \gamma_r$.

Atunci $\gamma = \partial\Omega_r$, iar $(\gamma) = \Omega_r \xrightarrow{T.Rez}$

$$\int_{\gamma} f(z) dz = 2\pi i \sum_{z \in \Omega_r} \text{Rez}(f; z) = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z) \quad (*)$$

Pe de alta parte

$$\int_{\gamma} f(z) dz = \int_{\gamma_r} f(z) dz + \int_{-r}^r f(x) dx \quad (**)$$

Din (*) si (**) trecand la limita \implies

$$2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z) = \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} f(z) dz + \int_{-\infty}^{\infty} f(x) dx$$

$$\text{Dar, } \lim_{z \rightarrow \infty} z f(z) = 0 \implies \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} f(z) dz = 0$$

$$\implies \int_{-\infty}^{\infty} f(x) dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z)$$

□

Tipul 3. Fie R o functie rationala reala de forma $R = \frac{P}{Q}$, $Q(x) \neq 0$, $x \in \mathbb{R}$, $\text{grad } Q > \text{grad } P + 1$ si $\lim_{|z| \rightarrow \infty} R(z) = 0$

Atunci

$$\int_{-\infty}^{\infty} R(x)e^{ix} dx \text{ converge si } \int_{-\infty}^{\infty} R(x)e^{ix} dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z)$$

unde $f(z) = R(z)e^{iz}$.

Demonstrație. Fie $r > 0$ suficient de mare a.i. toti polii functiei f din semiplanul superior sa fie continuti in D , unde $D = \{z \in \mathbb{C}: |z| < r; \text{ Im } z > 0\}$

Fie $C = \partial D \implies C = [-r; r] \cup \gamma_r$

$$\xrightarrow{T.Rez} \int_C f(z) dz = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z)$$

$$\text{Dar } \left. \int_C f(z) dz = \int_{-r}^r f(x) dx + \int_{\gamma_r} f(z) dz \right\} \xrightarrow{r \rightarrow \infty} \implies$$

$$\begin{aligned}
\Rightarrow 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z) &= \int_{-\infty}^{\infty} f(x) dx + \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} f(z) dz \\
&= \int_{-\infty}^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} e^{ix} dx + \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} \frac{P(z)}{Q(z)} e^{iz} dz \\
g(z) &= \frac{P(z)}{Q(z)}
\end{aligned}$$

deci,

$$\lim_{z \rightarrow \infty} g(z) = 0 \xRightarrow{L.Jordan} \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} g(z) e^{iz} dz = 0$$

Asadar,

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{P(x)}{Q(x)} e^{ix} dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(f; z)$$

□

Tipul 4. Fie integrala

$$I = \int_{-\infty}^{\infty} f(x) e^{i\alpha x} dx$$

unde $f = P/Q$, $Q(x) \neq 0$, $x \in \mathbb{R}$, $\text{grad } P = k$, $\text{grad } Q = p$, iar $p \geq k + 1$.
Daca $\alpha > 0$, atunci:

$$I = \int_{-\infty}^{\infty} f(x) e^{i\alpha x} dx = 2\pi i \sum_{\text{Im } z > 0} \text{Rez}(g; z)$$

, unde $g(z) = f(z) e^{i\alpha z}$.

Demonstrație. Observam ca $\exists \int_{-\infty}^{\infty} f(x) e^{i\alpha x} dx$ si este convergenta. Intr-adevar, pentru ca $p \geq k + 1 \Rightarrow \lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$. Dar $f'(z) = \frac{h(z)}{Q^2(z)}$, unde h este un polinom de grad cel mult $k + p - 1$.

Fie x_0 zeroul lui h de modul maxim $\Rightarrow f'(x)$ are semn constant pentru $x > |x_0| \Rightarrow f(x)$ monotona pentru $x > |x_0|$.

Fie $x_1, x_2 \in \mathbb{R}$ cu $x_2 > x_1 > |x_0|$

$$\begin{aligned}
\text{Cum } \lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0 &\Rightarrow \text{fie } f > 0 \text{ si } \lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0^+, x > |x_0| \\
&\text{fie } f < 0 \text{ si } \lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0^-, x > |x_0|
\end{aligned}$$

Aplicand a doua teorema de medie din calculul integral $\Rightarrow \exists \xi \in (x_1; x_2)$ a.i.

$$\begin{aligned}
\int_{x_1}^{x_2} f(x) \cos \alpha x dx &= f(x_1) \int_{x_1}^{\xi} \cos \alpha t dt + f(x_2) \int_{\xi}^{x_2} \cos \alpha t dt \\
\Rightarrow \left| \int_{x_1}^{x_2} f(x) \cos \alpha x dx \right| &\leq \frac{2}{\alpha} |f(x_1)| + \frac{2}{\alpha} |f(x_2)|
\end{aligned}$$

Stiind ca $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0 \implies \forall \epsilon > 0 \quad \exists \delta(\epsilon) > 0$ a.i. $|f(x)| < \frac{\epsilon \alpha}{4} x > \delta(\epsilon)$

Deci,

$$\left| \int_{x_1}^{x_2} f(x) \cos \alpha x \, dx \right| \leq \frac{2}{\alpha} [|f(x_1)| + |f(x_2)|] < \epsilon,$$

$$x_2 > x_1 > \max\{|x_0|, \delta(\epsilon)\} \implies \int_0^\infty f(x) \cos \alpha x \, dx \text{ converge}$$

Analog \exists si converge

$$\begin{aligned} & \int_0^\infty f(x) \sin \alpha x \, dx \\ \implies & \int_0^\infty f(x) e^{i\alpha x} \, dx \end{aligned}$$

este deasemenea convergenta.

Fie $\Omega_r = \{z \in \mathbb{C} : |z| < r; \operatorname{Im} z > 0\}$ ce contine toti polii functiei g din semiplanul superior

$$\xrightarrow{T.Rez} \int_{\partial\Omega_r} g(z) \, dz = 2\pi i \sum_{z \in \Omega_r} \operatorname{Rez}(g; z) = 2\pi i \sum_{\operatorname{Im} z > 0} \operatorname{Rez}(g; z)$$

Dar

$$\int_{\partial\Omega_r} g(z) \, dz = \int_{-r}^r f(x) e^{i\alpha x} \, dx + \int_{\gamma_r} g(z) \, dz$$

$$\xrightarrow{L.Jordan} \lim_{r \rightarrow \infty} \int_{\gamma_r} g(z) \, dz = 0$$

$$\xrightarrow{r \rightarrow \infty} \int_{-\infty}^\infty f(x) e^{i\alpha x} \, dx = 2\pi i \sum_{\operatorname{Im} z > 0} \operatorname{Rez}(g; z)$$

□

Aplicatie (1). Sa se calculeze integrala

$$I = \int_{-\infty}^\infty \frac{dx}{a^4 + x^4}$$

Demonstratie. Este o integrala de tipul II

$$\left. \begin{aligned} P(x) &= 1 \\ Q(x) &= a^4 + x^4 \end{aligned} \right\} \operatorname{grad} Q > \operatorname{grad} P + 2$$

$$f(z) = \frac{a}{a^4 + x^4}$$

$$a^4 + x^4 = 0 \implies z^4 = -a^4 = a^4(\cos \pi + i \sin \pi)$$

$$\implies z_k = a \left(\cos \frac{\pi + 2k\pi}{4} + i \sin \frac{\pi + 2k\pi}{4} \right), k = \overline{0, 3}$$

$$z_0 = a \left(\frac{\sqrt{2}}{2} + i \frac{\sqrt{2}}{2} \right) = \frac{a}{\sqrt{2}}(1 + i)$$

$$z_1 = \frac{a}{\sqrt{2}}(-1 + i)$$

$$z_2 = \frac{a}{\sqrt{2}}(-1 - i)$$

$$z_3 = \frac{a}{\sqrt{2}}(1 - i)$$

$$I = 2\pi i \sum_{\text{Im } z_k > 0} \text{Rez}(f; z_k)$$

$$\implies I = 2\pi i [\text{Rez}(f; z_0) + \text{Rez}(f; z_1)]$$

$$\text{Rez}(f; z_k) = \lim_{z \rightarrow z_k} (z - z_k) \frac{1}{z^4 + a^4} \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{UH}} \lim_{z \rightarrow z_k} \frac{1}{4z^3} = -\frac{z_k}{4a^4}$$

Deci,

$$I = 2\pi i \left[\frac{a}{\sqrt{2}}(1 + i - 1 + i) \right] = \frac{2\pi i \cdot a \cdot 2i}{\sqrt{2}} \implies I = -\frac{4\pi a}{\sqrt{2}}$$

□

Aplicatie. Sa se calculeze integrala

$$I = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\cos x}{x^2 + a^2} dx, \text{ unde } a > 0$$

Demonstrație. Este o integrala de tip III:

$$\text{Fie } I_1 = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\cos x}{x^2 + a^2} dx$$

$$\text{si } I_2 = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\sin x}{x^2 + a^2} dx (= 0 \text{ pe ca e impara})$$

$$\text{si fie } I = I_1 + I_2$$

$$\implies I = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{e^{ix}}{x^2 + a^2} dx$$

$$\left. \begin{array}{l} P(x) = 1 \\ Q(x) = a^2 + x^2 \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{grad } Q \geq \text{grad } P + 1 \\ 2 \geq 1 \end{array}$$

$$f(z) = \frac{e^{iz}}{a^2 + x^2}$$

$a^2 + x^2 = 0 \implies z_{1,2} = \pm ia$, dar doar $z_1 = ia$ pol de gradul I \in semiplanul superior

$$\implies I = 2\pi i \text{ Rez}(f; z_1) = 2\pi i \text{ Rez}(f; ia)$$

$$\text{Rez}(f; ia) = \lim_{z \rightarrow ia} (z - ia) \frac{e^{iz}}{z^2 + a^2} = \frac{e^{-ia}}{z + ia} = \frac{e^{-ia}}{2ia}$$

$$\implies I = 2\pi i \frac{e^{-ia}}{2ia} = \frac{e^{-a}\pi}{a}$$

$$I_1 = \operatorname{Re} I \quad I_2 = \operatorname{Im} I \implies I_1 = \frac{e^{-a}\pi}{a}; \quad I_2 = 0$$

□

Teorema 2. Fie $f \in \mathcal{M}(\mathbb{C})$ si z_1, \dots, z_k poli ai functiei f cu reziduurile u_1, \dots, u_k . Daca $f(z) \neq 0$, $z \in \mathbb{Z}$, $z_j \notin \mathbb{Z}$, $j = 1, \dots, k$, iar $f(z) = O(z^{-2})$, $z \rightarrow \infty$, atunci

$$\sum_{-\infty}^{\infty} f(\varphi) = -\pi \sum_{j=1}^k \operatorname{Rez}(\operatorname{ctg} \pi z \cdot f(z); z_j)$$

Demonstrație. pag 95-98 carte portocala

□

Aplicatie. Sa se calculeze

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1}$$

Demonstrație. Se vede ca

$$\sum_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1} = 1 + 2 \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1}$$

Fie $f(z) = \frac{1}{z^4 + 1}$, atunci $f \in \mathbb{C}$, cu polii simplii $\pm 1, \pm i$

$$\operatorname{Rez}(f; z_n) = \lim_{z \rightarrow z_n} z \frac{1}{z^4 + 1} \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{UH}} \lim_{z \rightarrow z_n} \frac{1}{4z^3} = \frac{z_n}{-4}$$

$$\begin{aligned} \sum_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1} &= -\pi \left[-\frac{1}{4} \operatorname{ctg} \pi + \frac{1}{4} \operatorname{ctg}(-\pi) - \frac{i}{4} \operatorname{ctg} i\pi + \frac{i}{4} \operatorname{ctg}(-i\pi) \right] \\ &= \frac{\pi}{4} [\operatorname{ctg} \pi + \operatorname{ctg} \pi + i \operatorname{ctg} i\pi + i \operatorname{ctg} i\pi] \\ &= \frac{\pi}{2} \operatorname{ctg} \pi + \frac{\pi}{2} \operatorname{cth} \pi \end{aligned}$$

$$\text{Deci, } 1 + 2 \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1} = \frac{\pi}{2} \operatorname{ctg} \pi + \frac{\pi}{2} \operatorname{cth} \pi$$

$$\implies \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4 + 1} = \frac{\pi}{4} [\operatorname{ctg} \pi + \frac{\pi}{2} \operatorname{cth} \pi] - \frac{1}{2}$$

□

5 Calcularea unei integrale pe un arc de curba simplu si rectificabil, dar nu inchis

In acest caz putem incerca sa formam o curba inchisa $\gamma_0 \cup \gamma_1$ a.i. sa poata sa se aplice teorema reziduurilor, iar integrala pe noua curba $\gamma = \gamma_0 \cup \gamma_1$ sa se poata calcula cu reziduuri direct sau sa aiba o relatie simpla cu integrala cautata.

Daca integrala este improprie , fiind limita unei alte integrale

$$\int_{\gamma_0} = \lim_{\gamma \rightarrow \gamma_0} \int_{\gamma}$$

atunci si arcul adaugat va varia si vom putea calcula integrala improprie cunoscand limita \int_{γ_1} si daca suma reziduurilor din domeniu G variabil are limita cunoscuta:

$$\int_{\gamma_0} f \, dz = - \lim \int_{\gamma_1} f \, dz + 2\pi i \lim \sum \operatorname{Rez}(f; z)$$

Aplicatie. Sa se calculeze

$$I = \int_0^\infty \frac{\cos ax}{\operatorname{ch} \pi x} \, dx, a \in \mathbb{R}$$

Demonstrație.

$$f(z) = \frac{\cos az}{\operatorname{ch} \pi z}$$

Polii acestei functii sunt simpli , $z = (zk + 1)\frac{i}{2}$, $k \in \mathbb{Z}$ Pentru a evita seria de reziduuri care este divergenta alegem conturul

IMAGINE

Pe latura $z = R + iy$ ($0 \leq y \leq 1$)

$$\begin{aligned} \left| i \int_0^1 \frac{\cos a(R + iy)}{\operatorname{ch} \pi(R + iy)} \, dy \right| &= \left| i \int_0^1 \frac{e^{ia(R+iy)} + e^{-ia(R+iy)}}{e^{\pi(R+iy)} + e^{-\pi(R+iy)}} \, dy \right| \\ &< \frac{\int_0^1 (e^{-ay} + e^{ay}) \, dy}{e^{\pi R} - e^{-\pi R}} \rightarrow 0 \end{aligned}$$

$$\text{Ramane : } 2 \int_0^R \frac{\cos ax}{\operatorname{ch} \pi x} \, dx + \int_0^R \left[-\frac{\cos a(i+x)}{\operatorname{ch} \pi(i+x)} - \frac{\cos a(i-x)}{\operatorname{ch} \pi(i-x)} \right] \, dx \longrightarrow 2\pi i \operatorname{Rez} \left(f; \frac{i}{2} \right)$$

Stiind ca

$$\begin{aligned} \operatorname{ch} \pi(x \pm i) &= -\operatorname{ch} \pi x \\ \cos a(x \pm i) &= \cos ax \cdot \operatorname{ch} a \mp \sin ax \cdot \operatorname{ch} a \end{aligned}$$

obtinem ca

$$\begin{aligned} 2(1 + \operatorname{ch} a) \int_0^R \frac{\cos ax}{\operatorname{ch} \pi x} \, dx &\longrightarrow 2\pi i \operatorname{Rez} \left(f; \frac{i}{2} \right) \\ \operatorname{Rez} \left(f; \frac{i}{2} \right) &= \lim_{z \rightarrow \frac{i}{2}} \left(z - \frac{i}{2} \right) \frac{\cos az}{\operatorname{ch} \pi z} = \frac{\cos \frac{ai}{2}}{\pi \operatorname{ch} \frac{\pi}{2}} = \frac{\operatorname{ch} \frac{a}{2}}{\pi i \operatorname{ch} \frac{\pi}{2}} = \frac{\operatorname{ch} \frac{a}{2}}{\pi i} \\ \implies I &= 2\pi i \frac{\operatorname{ch} \frac{a}{2}}{\pi} = 2 \operatorname{ch} \frac{a}{2} \end{aligned}$$

□

6 Aplicații la dezvoltări în serie

Teorema 3. Fie $f(z)$ o funcție mereomorfa ai cărei poli formează un sir infinit $z_k \rightarrow \infty$ și D_n un domeniu marginit de o curbă rectificabilă γ_n și care nu trece prin nici un pol z_n

$$\text{Atunci } \int_{\gamma_n} f(z) dz = 2\pi i \sum_{k=1}^n \text{Rez}(f; z_k)$$

Observație 3.

1. Dacă $n \rightarrow \infty$, γ_n variază a.i. D_n tinde către un domeniu ce cuprinde toți polii a_n . Dacă integrala din membrul I are o limită finită, atunci obținem suma seriei de Reziduuri $\sum_{n=1}^{\infty} \text{Rez}(f; z_n)$ însumată după domeniul D_n
2. Dacă indicele k ia valorile $1, 2, \dots$ și $|z_k|$ sunt strict crescătoare $|z_1| < |z_2| < \dots$, a.i. între 2 curbe consecutive să se afle un singur pol, vom obține suma seriei convergente $\sum_{n=1}^{\infty} \text{Rez}(f; z_k)$
3. Dacă $|z_n|$ și $|z_{-n}|$ sunt crescători vom putea obține suma seriei convergente $\text{Rez}(f; z_0) + \sum_{k=1}^n [\text{Rez}(f; z_k) + \text{Rez}(f; z_{-k})]$ adică

$$\sum_{-\infty}^{\infty} \text{Rez}(f; z_n) = \frac{1}{2\pi i} \lim_{k \rightarrow \infty} \int_{\gamma_k} f(z) dz$$

4. Fie $f(z)$ o funcție mereomorfa având poli de gradul I, $z_k \rightarrow \infty$ și $g(z)$ o funcție uniformă cu un număr finit de puncte singulare a_h , diferite de z_n . Fie γ_n cu $n > n_0$ ce conține punctele a_h în interiorul său. Atunci pentru funcția $f(z) \cdot g(z)$ avem că

$$\text{Rez}(f \cdot g; z_n) = g(z_k) \text{Rez}(f; z_n)$$

Formula din Obs 3 se transformă astfel

$$\sum_{-\infty}^{\infty} \text{Rez}(f; z_n) g(z_n) = \frac{1}{2\pi i} \lim_{k \rightarrow \infty} \int_{\gamma_k} f(z) g(z) dz - \sum_{k \in \mathbb{C}} \text{Rez}(f \cdot g; a_h)$$

A doua sumă este nulă pentru $g(z)$ funcție întreagă

Aplicație. Să se calculeze integrala

$$I = \int_0^{2\pi} \frac{dx}{a + \cos x}, a > 1$$

Demonstrație. Se observă că I este o integrală de tipul I. Din formulele lui Euler stim că:

$$\cos z = \frac{e^{ix} + e^{-ix}}{2}, \quad e^{ix} = z \implies dx = \frac{dz}{iz} \implies \cos x = \frac{z + \frac{1}{z}}{2}$$

$$f(z) = \frac{1}{z} \frac{1}{a + \frac{z+1/2}{2}} \implies f(z) = \frac{1}{z^2 + 2az + 1}$$

$$I = \int_{\partial\mathcal{U}(0;1)} \frac{\frac{dz}{iz}}{a + \frac{z+1/2}{2}} = -2i \int_{\partial\mathcal{U}(0;1)} \frac{dz}{z^2 + 2az + 1}$$

$$z^2 + 2az + 1 = 0 \implies \Delta = 4a^2 - 4$$

$$\implies \begin{cases} z_1 = \frac{-2a + \sqrt{4a^2 - 4}}{2} = -a + \sqrt{a^2 - 1} \\ z_2 = \frac{-2a - \sqrt{4a^2 - 4}}{2} = -a - \sqrt{a^2 - 1} \end{cases}$$

$$|z_1| < 1 \iff |-a + \sqrt{a^2 - 1}| = a - \sqrt{a^2 - 1} < 1$$

$$\iff a - 1 < \sqrt{a^2 - 1} \iff a^2 - 2a + 1 < a^2 - 1$$

$$\iff 2a > 0 \text{ Adevarat}$$

$$|z_2| < 1 \iff |-a - \sqrt{a^2 - 1}| < 1 \text{ Fals} \implies z_2 \notin \mathcal{U}(0;1)$$

Deci, $I = 2\pi \operatorname{Rez}(f; z_1)$ cu z_1 pol simplu

$$\begin{aligned} \operatorname{Rez}(f; z_1) &= \lim_{z \rightarrow z_1} (z - z_1) \frac{1}{z^2 + 2az + 1} \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{UH}} \lim_{z \rightarrow z_1} \frac{1}{2z + 2a} \\ &= \frac{1}{2(a + \sqrt{a^2 - 1}) + 2a} = -\frac{1}{2\sqrt{a^2 - 1}} \end{aligned}$$

Asadar ,

$$I = 2\pi \frac{1}{2\sqrt{a^2 - 1}} = \frac{\pi}{\sqrt{a^2 - 1}}$$

□

Teorema 4. Fie functia reala rationala $f = P/Q$, avand polii pe $[0; 1]$, fie $0 < \alpha < 1$ si $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$. Atunci avem ca :

$$\int_0^\infty \frac{f(x)}{x^\alpha} dx = \frac{\pi e^{\alpha\pi i}}{\sin \alpha\pi} \sum_{z \in \mathbb{C}^*} \operatorname{Rez}(h; z)$$

$$\text{Unde } h(z) = \frac{f(z)}{z^\alpha}, \text{ iar } z^\alpha = e^{\alpha \log z}$$

cu $\log z$ ramura uniforma a aplicatiei multivoce Logaritm

Demonstrație. Fie Γ conturul din imagine

IMAGINE

Atunci

$$\int_\Gamma g(z) dz = 2\pi i \sum_{z \in \mathbb{C}^*} \operatorname{Rez}(g; z)$$

si

$$\int_\Gamma g(z) dz = \int_{r_1}^{r_2} \frac{f(x)}{x^\alpha} dx + \int_{\gamma_{r_2}} \frac{f(z)}{z^\alpha} dz - \int_{r_1}^{r_2} \frac{f(x)}{e^{\alpha[\ln x + 2\pi i]}} dx - \int_{\gamma_{r_1}} \frac{f(z)}{z^\alpha} dz$$

Deci

$$(*) \quad 2\pi i \sum_{z \in \mathbb{C}^*} \text{Rez}(g; z) = \int_{\gamma_{r_2}} \frac{f(z)}{z^\alpha} dz - \int_{\gamma_{r_1}} \frac{f(z)}{z^\alpha} dz + (1 - e^{-2\pi i \alpha}) \int_{r_1}^{r_2} \frac{f(x)}{x^\alpha} dx$$

Cum $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$ urmeaza ca $p \leq k + 1$, unde k si p sunt gradele polinoamelor P respectiv Q . Deoarece $a \in (0; 1)$, obtinem imediat ca

$$\lim_{z \rightarrow \infty} zg(z) = \lim_{z \rightarrow \infty} z^{1-\alpha} \frac{P(z)}{Q(z)} = 0 \text{ si } \lim_{z \rightarrow 0} zg(z) = \lim_{z \rightarrow 0} z^{1-\alpha} \frac{P(z)}{Q(z)} = 0$$

Trecand la limita in $(*)$ pentru $r_1 \rightarrow 0$ si $r_2 \rightarrow \infty$ deducem concluzia teoremei. \square

Aplicatie. Sa se calculeze integrala

$$I = \int_0^\infty \frac{dx}{\sqrt[3]{x}(x^5 + a^5)}, a > 0$$

Demonstrație. Aceasta integrala este de tip V

$$f(x) = \frac{1}{x^5 + a^5}$$

$$h(z) = \frac{1}{z^{1/3}(z^5 + a^5)}$$

$$z^5 + a^5 = 0 \implies z^5 = -a^5$$

$$z_k = a \left(\cos \frac{\pi + 2k\pi}{5} + i \sin \frac{\pi + 2k\pi}{5} \right), k = \overline{0, 4}$$

unde z_k sunt poli simpli

$$I = \frac{\pi e^{\frac{\pi i}{3}}}{\sin \frac{\pi}{3}} \sum_{k=0}^n \text{Rez}(h; z_n)$$

$$\begin{aligned} \text{Rez}(h; z_n) &= \lim_{z \rightarrow z_n} (z - z_n) \frac{1}{z^{1/3}(z^5 + a^5)} \stackrel{\frac{0}{0}}{\text{UH}} \frac{1}{z_n^{1/3}} \lim_{z \rightarrow z_n} \frac{1}{5z^4} = \frac{1}{z_n^{1/3}} \lim_{z \rightarrow z_n} \frac{z}{5z^4} \\ &= \frac{1}{z_n^{1/3}} \frac{z_n}{5a^5} = -\frac{z_k^{2/3}}{5a^5} = -\frac{1}{5a^5} e^{\frac{2}{3} \log z_n} = -\frac{1}{5a^5} e^{\frac{2}{3} [\ln a + i\phi(z)]} \\ &= -\frac{1}{5a^5} e^{\frac{2}{3} [\ln a + i \frac{\pi + 2k\pi}{5}]} = -\frac{a^{2/3}}{5a^5} e^{\frac{2}{3} \frac{i\pi + 2k\pi}{5}} \\ I &= -\frac{\pi e^{\frac{\pi i}{3}}}{\frac{\sqrt{3}}{2}} \frac{a^{2/3}}{5a^5} e^{i \frac{2}{3}} \left[e^{\frac{\pi}{5}} + e^{\frac{3\pi}{5}} + e^{\frac{5\pi}{5}} + e^{\frac{7\pi}{5}} + e^{\frac{9\pi}{5}} \right] \end{aligned}$$

\square